

Streszczenie

Badania nad przyswajaniem drugiego i trzeciego języka mają już stosunkowo długą tradycję, jednak opracowań dotyczących przyswajania fonetyki i fonologii drugiego języka obcego (L3) jest stosunkowo niewiele. W niniejszej rozprawie przedstawione zostały wyniki badania eksperymentalnego, w którym badano wpływ doświadczenia językowego oraz wieku na percepcję i realizację fonologicznego kontrastu dźwięczności w języku ojczystym (L1; polskim) oraz pierwszym (L2) i drugim (L3) języku obcym (angielskim i mandaryńskim (chińskim)). W eksperymencie, który składał się z dwóch części – identyfikacji spółgłosek nagłosowych oraz naśladowania słów jednosylabowych – udział wzięły trzy grupy: (1) trójjęzyczni dorośli; (2) jednojęzyczni dorośli oraz (3) jednojęzyczne dzieci. Wyniki badania pokazują, że percepcja i realizacja kontrastu różni się w zależności od doświadczenia językowego i wieku badanych; wskazują także na istnienie wpływów międzyjęzycznych (ang. CLI) z L1 na L2/L3, L3 na L2 oraz L3/L2 na L1. Ponadto, obserwacje są zgodne z założeniami modelu uczenia się języka obcego Flege'a (Speech Learning Model, SLM). Najważniejsze obserwacje to: (i) osoby trójjęzyczne dobrze rozróżniają pomiędzy systemami językowymi - jeśli chodzi o percepcję; (ii) osoby trójjęzyczne posiadają osobną kategorię fonetyczną dla głosek aspirowanych, jednak dla słabych niedźwięcznych głosek utworzenie nowej kategorii jest trudniejsze; (iii) w porównaniu do rodzimych użytkowników języka angielskiego, głoski u osób, których L3 jest język chiński, są silniej aspirowane; (iv) artykulacja polskich głosek przez osoby trójjęzyczne różni się od artykulacji osób jednojęzycznych; (v) wpływy językowe (CLI) z języka ojczystego (L1) występują głównie w szeregu spółgłosek dźwięcznych (słabych), przede wszystkim – lecz nie jedynie – na początkowych etapach nauki; (vi) dzieci, które mają mniejsze doświadczenie językowe, asymilują angielskie i chińskie słabe spółgłoski do istniejącej w ich L1 kategorii spółgłosek bezdźwięcznych, a dorośli o większym doświadczeniu – do spółgłosek dźwięcznych.